RETSMØDERAPPORT
i sag C-69/91 *

I — De relevante retsregler

1. *Fællesskabsretten*

a) Rådets direktiv 83/189/EØF

aa) Rådets direktiv 83/189/EØF af 28. marts 1983 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter (EFT L 109, s. 8), ændret ved Rådets direktiv 88/182/EØF af 22. marts 1988 (EFT L 81, s. 75), har til formål at påvise og enten afskaffe eller mindske potentielle samhandelshindringer, før medlemsstaterne endeligt vedtager de tekniske forskrifter. Direktivets artikel 8, stk. 1, forpligter i dette øjemed medlemsstaterne til straks at give Kommissionen meddelelse om ethvert udkast til teknisk forskrift, medmindre der blot er tale om gengivelse af en international eller europæisk standard i dens helhed, og at angive grundene til, at det er nødvendigt at indføre en sådan teknisk forskrift. Kommissionen underretter straks de øvrige medlemsstater om udkastet.

Ifølge artikel 8, stk. 2, kan Kommissionen og medlemsstaterne indgive bemærkninger til den medlemsstat, der har givet meddelelse om et udkast til teknisk forskrift, og vedkommende medlemsstat skal ved den videre udformning af den tekniske forskrift tage videst muligt hensyn dertil.

Direktivets artikel 9 bestemmer endvidere, at medlemsstaterne skal udsætte vedtagelsen af et udkast til teknisk forskrift i seks måneder regnet fra datoen for den i artikel 8, stk. 1, omhandlede meddelelse, hvis Kommissionen eller en anden medlemsstat inden tre måneder efter samme dato afgiver en udførlig udtalelse om, at den påtænkte foranstaltning bør ændres for at fjerne eller mindske eventuelle hindringer for den frie vareudveksling, som kunne resultere af foranstaltningen.

bb) Direktiv 83/189 er blevet inkorporeret i fransk ret ved statsministeriets cirkulære nr. 3000/SG af 7. november 1985.

cc) Den 1. oktober 1986 offentliggjorde Kommissionen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* (EFT C 245, s. 4) en meddelelse vedrørende manglende overholdelse af visse bestemmelser i direktiv 83/189. Kommissionen gjorde medlemsstaterne opmærksom på deres forpligtelser i henhold til førnævnte direktiv og påpegede, at

»... en teknisk forskrift, som omfattes af direktiv 83/189/EØF, kan [ikke] gøres bindende for tredjemand i en given medlemsstats retssystem, hvis denne medlemsstat har

* Processprog: fransk.

vedtaget forslaget uden at anmelde det til Kommissionen og overholde forpligtelsen til udsættelse. Det er således Kommissionens opfattelse, at procederende parter har ret til at forvente, at de nationale domstole afslår at håndhæve nationale tekniske forskrifter, der ikke er blevet anmeldt således som påbudt i Fællesskabets lovgivning«.

b) Kommissionens direktiv 88/301/EØF

Kommissionens direktiv 88/301/EØF af 16. maj 1988 om konkurrence på teleterminalmarkederne (EFT L 131, s. 73, berigtiget i EFT 1988 L 317, s. 59), bestemmer i artikel 3, at medlemsstaterne skal drage omsorg for, at de erhvervsdrivende har ret til at importere, afsætte, tilslutte, ibrugtage og vedligeholde terminaler. Medlemsstaterne kan dog:

— hvis der ikke foreligger tekniske specifikationer, nægte tilslutning og ibrugtagning af terminaler, som ifølge en begrundet udtalelse fra det i artikel 6 omhandlede organ ikke opfylder de væsentlige krav, der er anført i artikel 2, nr. 17, i Rådets direktiv 86/361/EØF af 24. juli 1986 om første fase af den gensidige anerkendelse af typegodkendelser af teleterminaludstyr (EFT L 217, s. 21)

— af erhvervsdrivende kræve passende tekniske kvalifikationer med hensyn til tilslutning, ibrugtagning og vedligeholdelse af terminaler, idet disse tekniske kvalifikationer fastsættes efter objektive, ikkediskriminerende kriterier og offentliggøres.

I henhold til artikel 5, stk. 1, i direktiv 88/301 skulle medlemsstaterne senest tre måneder efter direktivets meddelelse tilsende Kommissionen en liste over alle eksisterende specifikationer og typegodkendelsesprocedurer for terminaler samt en angivelse af, hvor de er offentliggjort. Hvis de endnu ikke var blevet offentliggjort af medlemsstaterne, skulle disse sørge for, at offentliggørelsen fandt sted inden for de i artikel 8 fastsatte frister.

Ifølge artikel 5, stk. 2, skulle medlemsstaterne drage omsorg for, at alle andre specifikationer og typegodkendelsesprocedurer for terminaler formaliseres og offentliggøres. Medlemsstaterne skal, når sådanne specifikationer og procedurer foreligger i udkast, meddele disse til Kommissionen i overensstemmelse med direktiv 83/189 og efter den i artikel 8 fastsatte tidsplan.

Endelig skulle medlemsstaterne ifølge direktivets artikel 6 sørge for, at formaliseringen af de i artikel 5 omhandlede specifikationer og kontrollen med deres anvendelse samt typegodkendelsen fra den 1. juli 1989 foretages af et organ, der er uafhængigt af offentlige eller private virksomheder, der udbyder varer og/eller tjenesteydelser på telekommunikationsområdet.

2. *De nationale regler*

a) Bestemmelser vedrørende typegodkendelsespligt

aa) *Dekret nr. 85-712* af 11. juli 1985 om gennemførelse af lov af lov af 1. august 1905 (*Journal officiel de la République française* af 14.7.1985, s. 7976) om udstyr, der kan tilsluttes statens telekommunikationsnet, bestemmer, at de apparater, der er omhandlet i dekretet, hverken må fremstilles til det franske marked, indføres, opbevares med henblik på salg, sælges eller distribueres, medmindre de opfylder dekretets bestemmelser (artikel 1 og 2) og, især, en række væsentlige krav, der har til formål at beskytte nettet og brugernes sikkerhed (artikel 3 og 4). De erhvervsdrivende skal for at godtgøre, at apparaterne opfylder disse krav, fremlægge en rapport udfærdiget af et af industriministeren godkendt organ, en typegodkendelsesattest udstedt i henhold til loven om post og telekommunikation, en egnethedsattest eller en hvilket som helst anden dokumentation, som ifølge en bekendtgørelse fra industriministeriet kan sidestilles hermed (artikel 6). Ifølge dekretets artikel 7 er tilsidesættelse af pligten til at godtgøre, at apparaterne opfylder kravene, strafbar.

bb) Bilaget til en *meddelelse* om anvendelsen af dekret nr. 85-712 (JORF af 1.11.1985, s. 12679) indeholder til underretning en liste ajourført pr. 30. september 1985 over standarder og specifikationer, der kan anvendes med henblik på overholdelsen af dekretets artikel 3 og 4. Apparater, der opfylder disse standarder eller specifikationer, anses for at være i overensstemmelse med dekretets artikel 3 og 4.

b) Meddelelser afgivet i henhold til førnævnte direktiver

aa) Den 18. januar 1985 blev der i henhold til *direktiv 83/189* givet Kommissionen meddelelse om udkastet til dekret nr. 85-712 af 11. juli 1985. Kommissionen blev imidlertid ikke underrettet om den meddelelse af 1. november 1985 om anvendelsen af dekretet, der, som nævnt, bl.a. indeholdt en ajourført liste over gældende standarder og specifikationer. Referencer for senere fastsatte specifikationer er blevet offentliggjort i den officielle bulletin fra Ministeriet for Post, Telekommunikation og Rumfart. De er dog ikke blevet anmeldt i henhold til direktiv 83/189.

bb) Den 10. november 1988 fik Kommissionen meddelt en liste over de gældende specifikationer i henhold til artikel 5, stk. 1, i *direktiv 88/301*.

c) Bestemmelser vedrørende den organisatoriske struktur for den offentlige telekommunikationssektor i Frankrig

aa) I førnævnte *meddelelse* af 1. november 1985 hedder det, at typegodkendelser for apparater, der overholder de i bilaget til meddelelsen anført specifikationer, i medfør af artikel 6 i dekret nr. 85-712 udstedes af Generaldirektoratet for Telekommunikation.

bb) I henhold til artikel 1, stk. 4, i *dekret nr. 86-129* af 28. januar 1986 om den organisatoriske struktur for Centralforvaltningen under Ministeriet for Post og Telekommunikation (JORF af 29.1.1986, s. 1581) omfatter Generaldirektoratet for Telekommunikation

bl.a. Direktoratet for Handels- og Telematikanliggender, Direktoratet for Industrielle og Internationale Anliggender og Direktoratet for Produktion. Ifølge dekretets artikel 15 skal Direktoratet for Industrielle og Internationale Anliggender i samarbejde med Direktoratet for Produktion fastlægge indkøbspolitikken på telekommunikationsområdet og udarbejde forslag vedrørende telekommunikationsområdets industripolitiske aspekter. Det skal desuden varetage den tekniske kontrol med telekommunikationsudstyret.

Ved *dekret nr. 89-327* af 19. maj 1989 (JORF af 21.5.1989, s. 6412), der ordret er blevet inkorporeret i dekret nr. 90-1121 af 18. december 1990 (JORF af 19.12.1990, s. 15615), gennemførtes en reorganisering af Centralforvaltningen under Ministeriet for Post og Telekommunikation. I forbindelse hermed oprettedes bl.a. Reguleringsdirektoratet (Direction de la Règlementation Générale) (jf. den nye artikel 1, nr. 1, i førnævnte dekret nr. 86-129). Dette direktorat skal bl.a. dels formalisere og offentliggøre specifikationer og typegodkendelsesprocedurer for telekommunikationsudstyr, som, direkte eller indirekte, er tilsluttet eller kan tilsluttes telenet, der er åbne for tredjemand, dels udstede typegodkendelser for terminaludstyr (jf. den nye artikel 2 i førnævnte dekret nr. 86-129). Dekretets artikel 15 blev bl.a. ændret således, at forslag til tekniske specifikationer for terminaludstyr, der, direkte eller indirekte, er tilsluttet eller kan tilsluttes det almindelige offentlige telenet, nu skal udarbejdes af Direktoratet for Industrielle og Internationale Anliggender i samarbejde med Direktoratet for Produktion og Direktoratet for Handels- og Telematikanliggender.

Endelig blev der ved *lov nr. 90-568* af 2. juli 1990 om den organisatoriske struktur for den offentlige post- og teletjeneste (JORF af 8.7.1990, s. 8069) med virkning fra den 1. januar 1991 oprettet to offentligretlige juridiske personer underlagt ministeren for post og telekommunikation; de betegnes begge som offentlige driftsvirksomheder og benævnes henholdsvis La Poste (postvæsenet) og France-Télécom. France-Télécom skal ifølge lovens artikel 3 navnlig varetage offentlige teletjenester af enhver art, både når det gælder indenlandske og internationale forbindelser, og, i særdeleshed, give enhver, der anmoder om det, adgang til telefonitjenesten; desuden skal France-Télécom, under iagttagelse af konkurrencereglerne, levere alle øvrige former for tjenesteydelser samt udstyr og telenet. Generaldirektoratet for Telekommunikation under Ministeriet for Post og Telekommunikation blev følgelig nedlagt (jf. førnævnte dekret nr. 90-1121).

II — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

1. Tribunal correctionnel de Lille har ved kendelse af 29. juni 1990 idømt Francine Decoster, som er direktør for selskabet Eurotranscom, en bøde på 50 000 FF for i perioden maj-oktober 1989 at have solgt 2 197 indførte telefaxmaskiner på det franske marked uden at have indhentet den overensstemmelsesattest, der er foreskrevet i artikel L 48 i loven om post og telekommunikation og i artikel 1-7 i dekret nr. 85-712 af 11. juli 1985; dette forhold er ifølge artikel 1 i loven af 1. august 1905 strafbart. Selskabet Eurotranscom er blevet erklæret civilretligt ansvarligt.

F. Decoster har ikke for Tribunal correctionnel de Lille bestridt, at selskabet ikke har ansøgt om typegodkendelse for de nævnte maskiner, men påstået sig frifundet under

henvisning til, at det ikke er godtgjort, at telefaxmaskinerne ikke var egnede til det formål, som de skulle anvendes til, samt til at de franske bestemmelser ikke som stridende mod Rådets direktiv 83/189 og Kommissionens direktiv 88/301 kan finde anvendelse. Tribunal fandt, at tiltalte ved at markedsføre apparater uden at overholde pligten til at lade dem typegodkende og uden at føre bevis for, at de var typegodkendt, bevidst har vildledt sine medkontrahenter og senere aftagere. Uafhængigt af det forhold, at der ikke er truffet foranstaltninger til gennemførelse af direktiv 88/301 af 16. maj 1988 i den nationale lovgivning, var det Tribunals opfattelse, at bestemmelserne i direktivets artikel 6 er blevet overholdt gennem oprettelsen før den 1. juli 1989 af det uafhængige kontrolorgan Reguleringsdirektoratet.

F. Decoster ankede dommen til Cour d'appel de Douai. I den forbindelse har hun anført, at hun ikke mener, at de tekniske specifikationer, der kan anvendes med henblik på at godtgøre, at apparaterne opfylder kravene i dekret nr. 85-712, er blevet meddelt Kommissionen i overensstemmelse med de førnævnte EF-direktiver. Derfor kan hun ikke tiltales for ikke at have indhentet typegodkendelse for apparaterne. Desuden mener F. Decoster ikke, at det Reguleringsdirektorat under Ministeriet for Post, Telekommunikation og Rumfart, der blev oprettet ved førnævnte dekret nr. 89-327 af 19. maj 1989 for bl.a. at formalisere specifikationer og udstede typegodkendelser, er et »uafhængigt organ«, som omhandlet i artikel 6 i direktiv 88/301.

2. Ankeinstansen, Cour d'appel de Douai, har i medfør af EØF-traktatens artikel 177 udsat sagen og anmodet Domstolen om en præjudiciel afgørelse af følgende spørgsmål:

»1) Er direktiv 83/189/EØF af 28. marts 1983 umiddelbart anvendeligt i Frankrig når henses til, at de nødvendige foranstaltninger til gennemførelse af direktivet i fransk ret ikke er truffet inden for den fastsatte frist på 12 måneder?

2) Er direktiv 88/301/EØF af 16. maj 1988 umiddelbart anvendeligt i Frankrig når henses til, at de nødvendige foranstaltninger til gennemførelse af direktivet i fransk ret ikke er blevet truffet inden for den fastsatte frist, der udløb den 1. juli 1989?

3) Indebærer de samlede retsvirkninger af de to direktiver herefter, at dekretet af 1985 ikke kan anvendes?«

3. Forelæggelsesdommen er registreret på Domstolens Justitskontor den 18. februar 1991.

4. I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der indgivet skriftlige indlæg af appellanten i hovedsagen ved advokat Sylvie Bailleul, Lille, og advokat Luc Misson, Liège, af den franske regering ved sous-directeur, Philippe Pouzoulet, direction des affaires juridiques, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, og secrétaire adjoint principal Géraud de Bergues, samme ministerium, som supplerende befuldmægtiget, af den tyske regering ved Ministerialrat Ernst Röder, Forbundsøkonomiministeriet, og Regierungsdirektor Joachim Karl, samme ministerium, som befuldmægtigede, af Det Forenede Kongerige ved Rosemary Caudwell, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget, bistået af

Barrister Eleanor Sharpston, samt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk rådgiver Richard Wainwright, som befuldmægtiget, bistået af advokat Hervé Lehman, Paris.

5. På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisoptagelse. Den franske regering og Kommissionen er blevet anmodet om skriftligt at besvare en række spørgsmål; denne anmodning er blevet efterkommet inden for de fastsatte tidsfrister.

III — Sammenfatning af de skriftlige indlæg for Domstolen

1. *Vedrørende meddelelsespligten*

a) Om indholdet af pligten i henhold til artikel 8 i direktiv 83/189 til at give Kommissionen meddelelse om ethvert udkast til teknisk forskrift og følgerne af ikke at overholde denne pligt

aa) *F. Decoster* har anført, at Frankrig ikke har meddelt Kommissionen listen over tekniske specifikationer i førnævnte ministerielle meddelelse af 1. november 1985. Hun mener, at en medlemsstat gennem pligten til at give meddelelse om tekniske specifikationer pålægges at udføre en rent materiel handling, og at der derfor er tale om en klar, præcis og ubetinget forpligtelse for den pågældende stat. Frankrig har ved kun at fremsende en ufuldstændig meddelelse, der blot refererer hovedlinjerne i dekretet af 11. juli 1985, ophævet selve meddelelsens virkning og derfor ikke overholdt den pligt, der påhviler det i henhold til direktiv 83/189. Derfor, og fordi direktivet er umiddelbart anvendeligt, har en part i en retssag i Frankrig ret til at påberåbe sig det for de nationale domstole for at undgå, at tekniske forskrifter, der ikke er blevet anmeldt, anvendes.

bb) *Den tyske regering* og *Det Forenede Kongerige* har indledningsvis peget på, at fysiske og juridiske personer under en sag for nationale retter ifølge Domstolens praksis (dom af 18.2.1986, sag 174/84, Bulk Oil, Sml. s. 559, præmis 62) ikke med føje kan gøre rettigheder gældende imod en af en medlemsstat gennemført politik eller foranstaltning, som beror på, at medlemsstaten har tilsidesat sin pligt til forinden at underrette Kommissionen om den. Mere specielt giver manglende overholdelse af en meddelelsespligt, der pålægges i et direktiv, generelt ikke anledning til rettigheder, som tredjemand kan påberåbe sig imod den medlemsstat, der ikke har efterlevet den (dom af 13.7.1989, sag C-380/87, Enichem, Sml. s. 2491, præmis 19-23).

cc) *Tyskland*, *Det Forenede Kongerige* og *Frankrig* har endvidere gjort gældende, at hvis et af de tilsigtede formål med at indføre en meddelelsesprocedure havde været at fremkalde en så radikal virkning, som at det automatisk ville skabe rettigheder for tredjemand, hvis medlemsstaterne undlod at give meddelelse om foranstaltninger, der var omfattet af direktivet, ville det udtrykkelig have været angivet i det.

dd) *Den tyske regering* og *Det Forenede Kongerige* har yderligere understreget, at

bestemmelserne om meddelelsespligt i direktiv 83/189 hverken er ubetingede eller tilstrækkeligt præcise til at opfylde det kriterium, som Domstolen har opstillet for, at de kan have umiddelbar virkning eller skabe rettigheder for tredjemand (dom af 26.2.1986, sag 152/84, Marshall, Sml. s. 723, præmis 46).

Navnlig har *Det Forenede Kongerige* henledt Domstolens opmærksomhed på, at direktivets artikel 8 ikke opstiller en utvetydig liste over forpligtelser, der skal opfyldes som led i meddelelsesproceduren, og hvis overholdelse eller overtrædelse tredjemand ville have let ved at konstatere. Blandt de spørgsmål, som Kommissionen og medlemsstaten vil have let ved at løse, hvis proceduren mellem dem forløber normalt, vil være dem, der drejer sig om, hvorvidt meddelelsen er sket tilstrækkeligt »straks«, hvorvidt grundene til at indføre den tekniske forskrift fremgår tilstrækkelig klart af udkastet, eller om medlemsstaten også skal tilsende Kommissionen en kort redegørelse for dem, eller hvorvidt det er nødvendigt også at bilægge udkastet en eller flere andre tekster, når det fremsendes til Kommissionen.

Efter Det Forenede Kongeriges opfattelse er disse forpligtelser fuldstændig rimelige og vil, inden for rammerne af et samråd mellem medlemsstaten og Kommissionen, kunne opfyldes på tilfredsstillende måde gennem drøftelser og samarbejde. Det Forenede Kongerige mener ikke, at der i det foreliggende tilfælde er tale om klare og utvetydige forpligtelser, der kan have umiddelbar virkning.

ee) Desuden mener *Det Forenede Kongerige*, at traktaten i tilfælde af, at en af direktivet omfattet foranstaltning viser sig at være indholdsmæssigt uforenelig med artikel 30, rummer tilstrækkelige garantier til at sikre, at spørgsmålet kan indbringes for Domstolen — det være sig direkte i form af en sag anlagt af Kommissionen mod den pågældende medlemsstat i henhold til traktatens artikel 169 eller af en anden medlemsstat i henhold til artikel 170 eller indirekte i form af en præjudiciel sag i henhold til traktatens artikel 177.

b) Om indholdet af pligten i henhold til artikel 9 i direktiv 83/189 til at udsætte vedtagelsen af udkastet til teknisk forskrift og følgerne af ikke at overholde denne pligt

aa) *Det Forenede Kongerige* har anført, at forpligtelsen ifølge direktivets artikel 9 til at udsætte vedtagelsen af tekniske forskrifter, der i udkast er meddelt Kommissionen i henhold til artikel 8, efter selve sin art er tidsbegrænset.

Det anfører, at selv om det ganske vist fremgår af direktivets bestemmelser, at en medlemsstat omhyggeligt skal tage hensyn til de svar, som den modtager som led i den samrådsprocedure, der er fastsat i direktivet, forpligter de langt fra medlemsstaten til efter udløbet af den periode, hvori vedtagelsen er blevet udsat, kun at gennemføre foranstaltningen, hvis alle de enkeltheder, som den er blevet anmodet om at ændre, er blevet ændret. Hvis Kommissionen eller en anden medlemsstat ikke mente, at medlemsstaten havde taget tilstrækkeligt hensyn til deres

forslag, ville de i så fald frit kunne sagsøge den i henhold til henholdsvis traktatens artikel 169 og artikel 170. Det Forenede Kongerige mener derfor, at det hverken er rimeligt eller passende pr. definition at betragte en foranstaltning, som ikke er blevet meddelt, som ulovlig.

Det Forenede Kongerige har i øvrigt bemærket, at en foranstaltning, der ikke er anmeldt, udmærket kan vise sig indholdsmæssigt at være i fuld overensstemmelse med traktatens bestemmelser om frie varebevægelser. I så fald kan man ikke i god tro påstå, at foranstaltningen er ulovlig, blot fordi den ikke udtrykkelig er blevet meddelt Kommissionen i overensstemmelse med direktivet.

bb) *Den franske regering* har henvist til Domstolens dom af 14. februar 1990 (sag C-301/87, Frankrig mod Kommissionen, Sml. I, s. 307). Heri anlagde Domstolen ifølge den franske regering den betragtning, at Kommissionen ikke kan erklære en støtteforanstaltning uforenelig med traktaten alene med den begrundelse, at medlemsstaten har overtrådt sin pligt til at underrette Kommissionen om støtteforanstaltningen og til ikke at udbetale støtten, før den i traktatens artikel 93 fastsatte undersøgelse er tilendebragt.

Den franske regering har erkendt, at Kommissionen ikke i sin førnævnte meddelelse har hævdet, at tekniske specifikationer, som medlemsstaterne ikke på forhånd har givet den meddelelse om, er ulovlige, men at de ikke kan gøres gældende over for tredjemand. Men hvis man, som for støtteforanstaltningers vedkommende, anerkender, at det ikke i sig selv gør de tekniske specifikationer ulovlige, at de ikke er blevet meddelt, kan den franske regering ikke indse, hvorfor en national domstol skulle have ret til at afvise at håndhæve dem alene af denne grund. Noget sådant ville være i uoverensstemmelse med Domstolens faste praksis, hvorefter de nationale domstole kun kan afvise at håndhæve de nationale bestemmelser, der er uforenelige med fællesskabsretten.

Dersom Domstolen når til det resultat, at de omtvistede tekniske specifikationer ikke kan gøres gældende over for de erhvervsdrivende, kan disse efter den franske regerings opfattelse alligevel ikke påberåbe sig fællesskabsretten, herunder navnlig direktiv 83/189, for at undgå at skulle overholde proceduren for forudgående typegodkendelse, som er en af de måder at godtgøre apparaternes overensstemmelse med forskrifterne på, der er omhandlet i dekret nr. 85-712. Typegodkendelsen har nemlig ikke til formål at sikre, at apparaterne er i overensstemmelse med de foreskrevne specifikationer, men derimod at de overholder de væsentlige krav, der er fastsat i bestemmelserne.

Den franske regering har påpeget, at typegodkendelsen kun er én af fire måder, hvorpå det kan godtgøres, at et apparat overholder de væsentlige krav, der er anført i artikel 6 i dekret nr. 85-712. Det står imidlertid fast, at sagsøgte ikke har søgt at skaffe sig en eneste af de nævnte former for dokumentation.

Den franske regering har endvidere understreget dels, at dekretet af 11. juli 1985 blev korrekt meddelt Kommissionen den 21. januar samme år i overensstemmelse med direktiv 83/189, og at denne ikke havde indsigelser imod det, dels, at sagsøgte ikke er blevet retsforfulgt for ikke at efterleve den ene eller den anden tekniske specifikation, som kan eller ikke kan gøres gældende over for tredjemand, men for at have solgt telefaxmaskiner uden forinden at have indhentet en typegodkendelse i overensstemmelse med dekretets artikel 6.

cc) *Den tyske regering* mener ikke, at den manglende anmeldelse af specifikationerne i strid med artikel 5 i direktiv 88/301 betyder, at direktivets artikel 3, første afsnit, finder umiddelbart anvendelse. Udøvelsen af de rettigheder, der nævnes i bestemmelsen, forudsætter efter den tyske regerings opfattelse, at apparaterne er i overensstemmelse med de i medlemsstaterne gældende specifikationer og godkendt i henhold til fællesskabsretten (artikel 5 i og femtende betragtning til direktiv 88/301). Selv om en medlemsstat ikke har fastsat specifikationer, kan den alligevel forbyde, at terminalerne tilsluttes og tages i brug, hvis de ikke opfylder de i artikel 2, nr. 17, i førnævnte direktiv 86/361 omhandlede væsentlige krav (artikel 3, første led, i direktiv 88/301). Den tyske regering mener således ikke, at bestemmelsen i artikel 3, første punktum, i direktiv 88/301 er ubetinget.

dd) *F. Decoster* mener, at den nationale ret efter formålet med direktiv 83/189 og direktiv 88/301 kun kan afvise at anvende førnævnte dekret af 11. juli 1985.

ee) *Kommissionen* har anført, at direktiv 83/189 pålægger medlemsstaterne en klar og ubetinget pligt til ikke at anvende nye tekniske forskrifter uden forinden at have anmeldt dem til Kommissionen og givet såvel den som de øvrige medlemsstater mulighed for at gøre deres respektive interesser og synspunkter gældende. Den mener ikke, at dette ræsonnement svækkes ved, at direktiv 83/189 ikke har til formål direkte at beskytte tredjemands rettigheder, men at samordne medlemsstaternes lovgivninger på fællesskabsplan. At det er dette, der er formålet, gør ikke de pligter, der pålægges medlemsstaterne, mindre klare og ubetingede.

Ifølge Kommissionen kan der drages en parallel til Domstolens fortolkning af traktatens artikel 93. Artiklens stk. 3, hvorefter Kommissionen skal underrettes så betids om enhver påtænkt indførelse eller ændring af støtteforanstaltninger, at den kan fremsætte sine bemærkninger hertil, og en medlemsstat undlade at gennemføre de pågældende foranstaltninger, før den nævnte fremgangsmåde har ført til en endelig beslutning, kan sammenlignes med direktivets artikel 8, som forpligter medlemsstaterne til straks at give Kommissionen meddelelse om ethvert udkast til teknisk forskrift, og med artikel 9, som forpligter medlemsstaten til at udsætte vedtagelsen af det pågældende udkast indtil udløbet af den alt efter tilfældet gældende frist.

Domstolens praksis vedrørende traktatens artikel 93, stk. 3 (dom af 15.7.1964, sag 6/64, Costa mod ENEL, Sml. 1954-1964, s. 531, org. ref.: Rec. s. 1141, på s. 1162, og af 11.12.1973, sag 120/73, Lorenz, Sml. s. 1471, præmis 8), foranledigede imidlertid Kommissionen til i sin førnævnte meddelelse af 1. oktober 1986 at påpege, at gennemførelsesforbuddet i bestemmelsens sidste punktum har umiddelbar virkning og skaber rettigheder for parterne i retssager, som de nationale domstole har pligt til at sikre. Kommissionen finder således, at direktiv 83/189 er umiddelbart anvendeligt i national ret og medfører, at tekniske forskrifter, som en medlemsstat har vedtaget uden forinden at have forelagt Kommissionen dem i udkast, ikke kan gøres gældende over for tredjemand.

c) Om virkningerne af en senere afgivet meddelelse i henhold til artikel 5, stk. 1, i direktiv 88/301

At tekniske specifikationer, der ikke er blevet meddelt Kommissionen på udkaststadiet, kan gøres gældende over for de erhvervsdrivende, er efter *den franske regerings* opfattelse fuldt berettiget, eftersom de er blevet meddelt Kommissionen i henhold til artikel 5, stk. 1, i direktiv 88/301.

2. *Vedrørende pligten i henhold til artikel 6 i direktiv 88/301 til at sikre, at det organ, der skal udstede og håndhæve forskrifter på telekommunikationsområdet, er uafhængigt*

a) Situationen i Frankrig

aa) *F. Decoster* mener, at Reguleringsdirektoratet og Generaldirektoratet for Telekommunikation indtil den 1. januar 1991, hvor lov nr. 90-568 af 2. juli 1990 trådte i kraft, var to forskellige tjenestegrene inden for den samme forvaltning. Nævnte generaldirektorat, der siden har fået navnet France-Télécom, havde efter F. Decoster's opfattelse ingen egentlig juridisk eksistens før dette tidspunkt, men var blot Teleforvaltningens handelsafdeling. Selv om der forelå tekniske specifikationer, og der var givet meddelelse om dem, overholdt Frankrig således ikke det i artikel 6 i direktiv 88/301 fastsatte tidspunkt, nemlig den 1. juli 1989, for oprettelsen af et uafhængigt nationalt organ, der kan udstede typegodkendelser.

bb) *Den franske regering* har anført, at man i Frankrig gennemførte adskillelsen af driftsfunktionen og reguleringsfunktionen i to etaper. Ved førnævnte dekret nr. 89-327 af 19. maj 1989 oprettedes Reguleringsdirektoratet, som er direkte underlagt Ministeriet for Post, Telekommunikation og Rumfart. Direktoratet har bl.a. til opgave at formalisere og offentliggøre specifikationer og typegodkendelsesprocedurer for terminaludstyr og at udstede typegodkendelser for sådant udstyr. Den franske regering har understreget, at Reguleringsdirektoratet er uafhængigt af den offentlige driftsvirksomhed France-Télécom, som har været en selvstændig juridisk person siden den 1. januar 1991, hvor førnævnte lov nr. 90-568 af 2. juli 1990 trådte i kraft.

cc) Da der er tale om en præjudiciel sag, mener *Kommissionen* ikke, at Domstolen i den konkrete tvist om tiltaltes salg af 2 197 telefaxmaskiner skal tage stilling til, om det organ, der skal formalisere specifikationer og udstede typegodkendelser, er uafhængigt af de erhvervsdrivende.

b) Om virkningerne af den manglende overholdelse af meddelelsespligten ifølge artikel 6 i direktiv 88/301

F. Decoster har anført, at eftersom Frankrig ikke oprettede et uafhængigt organ til at udstede typegodkendelser før den 1. juli 1989, kan ingen typegodkendelsesprocedurer begrænse den frihed til at markedsføre terminaler, der er fastsat i artikel 3 i direktiv 88/301.

c) Om forenelighedeu med traktatens artikel 30 og 86 af en typegodkendelsesprocedure som den, de franske myndigheder har tilrettelagt og anvender

aa) Vedrørende traktatens artikel 30

1) *F. Decoster* har indledningsvis erkendt, at typegodkendelsesproceduren finder anvendelse uden forskel på fransk producerede og importerede apparater. At betragte nationale forskrifter, der har til formål at beskytte forbrugerne og garantere, at udstyret er sikkert og pålideligt, som uforenelige med fællesskabsretten, blot fordi de har en importbegrænsende virkning, finder hun ikke berettiget, i hvert fald ikke så længe der ikke er indført harmoniserende fællesskabsforanstaltninger.

F. Decoster anfører dog under henvisning til flere eksempler, at de kompetente myndigheder, nemlig indtil den 1. juli 1989 Komitéen for Typegodkendelse af Terminaludstyr til Privat Brug og Det Statslige Center for Forskning og Telekommunikation og derefter Reguleringsdirektoratet, har udstedt eller nægtet at udstede typegodkendelser ud fra subjektive hensyn og uden nogen form for begrundelse. En sagkyndig undersøgelse ville efter hendes opfattelse vise, at størsteparten af de telefaxfabrikater, som ikke er blevet typegodkendt, herunder bl.a. de maskiner til privat brug, som hun selv solgte, opfylder de franske standarder. Derfor mener F. Decoster, at typegodkendelsesproceduren anvendes på en diskriminerende måde og ikke kun begrænser indførslen af terminaler fra andre medlemsstater i strid med traktatens artikel 30, men også fører til nedlæggelse af en række franske importvirksomheder, hvilket ændrer det franske markeds struktur på en uoprettelig måde. Den nævnte praksis kan desuden begunstige indenlandsk fremstillede produkter på bekostning af indførte.

2) F. Decoster har endvidere peget på, at nogle af de telefaxfabrikater, som hun har importeret, allerede er blevet godkendt i en anden medlemsstat, bl.a. i Belgien. Selv om det på fællesskabsrettens nuværende stadium er accepteret, at et produkt, for hvilket der er udstedt en overensstemmelsesattest i en anden medlemsstat, også skal underkastes en kontrolprocedure i importmedlemsstaten (artikel 3 i førnævnte direktiv 88/301), skal den nye kontrol være lempeligere og tage hensyn til de tekniske prøver, der allerede er gennemført i eksportmedlemsstaten, og importmedlemsstaten skal angive, i hvilke henseender de i eksportmedlemsstaten gennemførte prøver er utilstrækkelige i relation til beskyttelsen af menneskers sikkerhed, apparaternes pålidelighed og informeringen af forbrugeren. Men at tvinge en erhvervsdrivende til at underkaste det samme udstyr to tekniske kontrolprocedurer, der har nøjagtig samme formål, medfører udgifter, der står i misforhold til det tilsigtede mål og udgør en handelshindring, som omhandlet i traktatens artikel 30, der ikke kan begrundes under henvisning til artikel 36 eller »Cassis de Dijon«-dommen.

3) *Kommissionen* har hertil bemærket, at forbuddet mod at markedsføre teleterminaler indført fra en medlemsstat, hvor det er lovligt at fremstille og sælge dem, strider imod artikel 3 i direktiv 88/301 og artikel 30 i EØF-traktaten, når de pågældende apparater

ikke er bestemt til at blive tilsluttet det offentlige telenet.

bb) Vedrørende traktatens artikel 86

Efter *F. Decoster's* opfattelse misbruger France-Télécom den dominerende stilling, som det indtager på markedet for telefaxmaskiner til privat brug, på grund af den subjektive måde, hvorpå typegodkendelserne udstedes, og den franske stat fremmer dette misbrug ved at have tilrettelagt en typegodkendelsesprocedure, som skal gennemføres af et organ, der som Reguleringsdirektoratet er tæt knyttet til France-Télécom. Ifølge F. Decoster giver den nuværende typegodkendelsesprocedure France-Télécom midler til selv at føre en konkurrencebegrænsende politik.

IV — Svar på spørgsmål fra Domstolen

Domstolen har anmodet den franske regering og Kommissionen om skriftligt at besvare henholdsvis fem og tre spørgsmål.

1. *Spørgsmål til den franske regering*

a) Domstolen har med sit første spørgsmål udbedt sig mere detaljerede oplysninger fra den franske regering dels om de ændringer, der er gennemført vedrørende den offentlige driftsvirksomhed på telekommunikationsområdet, herunder navnlig ændringerne i dens retlige status og i dens administrative organers struktur og sammensætning, dels om hvilke eksklusive og særlige rettigheder, staten har tillagt den, og hvilke forbindelser den har med den offentlige forvaltning, herunder navnlig Post- og Teleforvaltningen.

Den franske regering har givet følgende svar:

»Ved loven af 2. juli 1990 om den organisatoriske struktur for den offentlige post- og teletjeneste blev der med virkning fra den 1. januar 1991 oprettet en offentligretlig juridisk person ved navn France-Télécom. Det er derfor ikke længere en statslig forvaltning, der driver nettet, men en selvstændig virksomhed. Strukturen og sammensætningen af France-Télécoms administrative organer er fastsat i dekret af 12. december 1990.

Dekretet af 29. december 1990 om, hvilke opgaver der påhviler den offentlige driftsvirksomhed, angiver i overensstemmelse med artikel 8 i loven af 2. juli 1990, hvilke rettigheder den er tillagt, hvilke pligter den skal opfylde, og inden for hvilke rammer den skal udøve sin virksomhed.

Efter lovens artikel 34 fører ministeren med ansvar for telekommunikation tilsyn med denne selvstændige offentlige driftsvirksomhed; han bistås heri af den ved samme lovs artikel 35 nedsatte Overordnede Komité for Offentlige Tjenester. Alle offentlige virksomheder i Frankrig er underlagt det samme statslige tilsyn.«

Den franske regering har endvidere af årsberetningen for 1990 om den af Reguleringsdirektoratet under Ministeriet for Post og Telekommunikation udøvede virksomhed tilsendt Domstolen et uddrag, der drejer sig om »de nye bestemmelser for telekommunikationsområdet«.

b) Med det andet spørgsmål ønskes det oplyst

— i hvor mange tilfælde der inden for de sidste ti år er givet afslag på at typegodkende teleterminaler

— hvor mange af afslagene i procent, der vedrører indenlandske produkter, produkter fra andre medlemsstater og produkter fra tredjelande

— hvorvidt afslag på typegodkendelse begrundes og i bekræftende fald hvorledes.

Den franske regering har svaret:

»Da Reguleringsdirektoratet under Ministeriet for Post og Telekommunikation, som udsteder typegodkendelser for terminaludstyr, først er blevet oprettet for nylig (ved dekret af 19.5.1989), råder det ikke over statistiske oplysninger for tiden før 1989. Det tidligere Generaldirektorat for Telekommunikation, der nu er blevet til France-Télécom, har imidlertid oplyst, at antallet af ansøgninger om typegodkendelser og afslag på sådanne stort set ikke har ændret sig i de sidste ti år.

I 1990 drejede således 60% af de 1 100 ansøgninger, der blev indgivet til Reguleringsdirektoratet, sig om udstyr, som i overvejende grad var fremstillet i Frankrig, mens resten stort set fordelte sig ligeligt mellem de øvrige EF-medlemsstater og resten af verden. Der blev givet afslag på 10% af ansøgningerne, fordi terminaludstyret ikke opfyldte de væsentlige krav, der er fastsat for det. Selv om der ikke er statistik over, hvorledes afslagene fordeler sig på fabrikationsland, fremgår det af en summarisk gennemgang, at fordelingen af disse procentuelt svarer til fordelingen på oprindelsesland. Der kan altid indgives en ny ansøgning, når terminaludstyret er bragt i overensstemmelse med de væsentlige krav, der er fastsat for det. Afslag på typegodkendelse begrundes, som alle andre administrative afgørelser, og kan indbringes for en administrativ domstol.«

c) Med det tredje spørgsmål har Domstolen anmodet den franske regering om at kommentere de afslag på typegodkendelse, som omtales i tredje afsnit i F. Decoster's indlæg.

Hertil har den franske regering anført følgende:

»F. Decoster hævder indledningsvis i afsnit III i sine bemærkninger, at de kompetente franske myndigheder har afslået at typegodkende telefaxmaskinen Panafax UF 150, hvorimod et tilsvarende apparat, Matracom 100, er blevet typegodkendt. F. Decoster nævner som et andet eksempel på den såkaldt 'uberegnelige måde, hvorpå typegodkendelserne udstedes' telefaxmaskinen Toschiba 211, for hvilken typegodkendelsen, som oprindelig gjaldt for ti år, blev trukket tilbage efter fire måneder. Det skal for det første oplyses, at der ikke er blevet givet afslag på typegodkendelse af telefaxmaskinen Panafax UF 150 af den simple grund, at der ikke er indgivet ansøgning om en sådan.

Selskabet Panasonic har, til orientering, opnået typegodkendelse for følgende telefaxmaskiner:

— Panafax UF 100

— Panafax UF 200

— Panafax UF 210

— UF 104

— UF 106/106 M.

Det er for det andet rigtigt, at telefaxmaskinen TF 211, der blev markedsført af selskabet Toschiba France og bygget af Telic Alcatel, oprindelig blev typegodkendt den 8. december 1988 for en periode på ti år under nr. 88199 F. Senere er der imidlertid dukket et apparat op på det franske marked med de samme referencer (TF 211); det bygges i Japan, og er hidtil blevet markedsført af andre Toschiba-filialer i Europa, men ikke i Frankrig.

Faren for, at tilstedeværelsen af begge apparater ville skabe forvirring, foranledigede Ministeriet for Post og Telekommunikation til den 30. april 1989, efter anmodning fra Toschiba France selv, at annullere den først udstedte typegodkendelse.«

d) Det fjerde spørgsmål drejer sig om, hvorvidt Det Statslige Center for Forskning og Telekommunikation (CNET) stadig eksisterer, og, i bekræftende fald, i hvilken administrativ sammenhæng.

Den franske regering har givet følgende oplysninger:

»CNET er som forskningscenter for den offentlige driftsvirksomhed en del af France-Télécom. Centrets virksomhed vedrører dels telekommunikationsområdet, dels kommunikationsteknologi i almindelighed.

Efter artikel 18 i opgavebeskrivelsen for France-Télécom 'kan ministeren med ansvar for telekommunikation anmode France-Télécom om at gennemføre en række laboratorieundersøgelser. Disse ydelser faktureres til de personer, der ansøger om typegodkendelse'.

Hidtil er to laboratorier i Frankrig på grund af deres sagkundskab og objektivitet blevet godkendt til at udføre prøver, nemlig LCIE for så vidt angår elektriske prøver og CNET for de prøvers vedkommende, der drejer sig om andre væsentlige krav end dem, som vedrører terminaludstyrets sikkerhed.

Den del af CNET's virksomhed, der vedrører prøver i forbindelse med typegodkendelse, har personalemæssigt fået en placering for sig. De personer, der foretager prøverne, tilhører således en klart afgrænset tjenestegren, og prøveresultaterne skal undertegnes af bestemte personer. Der arbejdes for tiden på at skaffe CNET et separat regnskab for 'laboratorieundersøgelser i forbindelse med typegodkendelse'. Dette skridt, der vil give

yderligere garanti for dette prøvningslaboratoriums uafhængighed, planlægges på mellemlang sigt og skal efterfølges af et andet, der skal gøre centret til en selvstændig juridisk person.«

e) Endelig har Domstolen i sit femte spørgsmål anmodet den franske regering om at beskrive det franske teleterminalmarkeds struktur og herunder navnlig oplyse, hvor store markedsandele selskaberne Télic-Alcatel og Matra Communication tegner sig for, og om Télic-Alcatel, Matra Communication og andre franske terminalproducenter på en eller anden måde er knyttet til France-Télécom.

Den franske regering har givet følgende oplysninger:

»De franske myndigheder råder ikke over undersøgelser, der giver en klar beskrivelse af det franske teleterminalmarkeds struktur. Ifølge oplysninger fra den del af pressen, der særlig beskæftiger sig med telekommunikationssektoren, er markedssituationen således:

Med hensyn til terminaler til det såkaldte brede publikum (telefoner — telefonsvarere — trådløse telefoner):

— Matra's andel er på mellem 30 og 35%

— Alcatel Business Systems' andel er på mellem 18 og 20%

— Alcatel spiller en væsentlig rolle på PABX-markedet (automatcentraler).

Hverken Matra eller Alcatel Business Systems har nogen særlig tilknytning til France-Télécom. France-Télécom var, indtil loven af 2. juli 1990 trådte i kraft, omfattet af de franske bestemmelser om offentlige indkøb. Matra og Alcatel er, på grund af deres produkters kvalitet, blevet udpeget til leverandører til France-Télécom inden for rammerne af et offentligt udbud. Siden loven af 2. juli 1990 trådte i kraft, har France-Télécom i medfør af sin opgavebeskrivelse været underlagt privatretlige bestemmelser om indgåelse af kontrakter og har skullet overholde konkurrencereglerne.«

2. *Spørgsmål til Kommissionen*

a) Domstolen har med sit første spørgsmål ønsket at få afklaret, om det forhold, at den franske regering har underrettet Kommissionen om de gældende tekniske specifikationer i henhold til artikel 5, stk. 1, i direktiv 88/301, har betydning for de eventuelle retlige konsekvenser af, at de pågældende specifikationer ikke er blevet anmeldt i udkast i overensstemmelse med artikel 8, stk. 1, i direktiv 83/189.

Kommissionen har svaret:

»Artikel 8 i direktiv 83/189 pålægger medlemsstaterne at give meddelelse om ethvert udkast til teknisk forskrift, før forskriften vedtages.

Formålet med denne forpligtelse er at gøre det muligt for Kommissionen og for de øvrige medlemsstater at konstatere poten-

tielle hindringer for handelen mellem medlemsstaterne og at forlange, at forskrifter, der repræsenterer sådanne hindringer, ikke vedtages af den medlemsstats myndigheder, der har fremsendt meddelelsen.

Artikel 5, stk. 1, i direktiv 88/301, som bestemmer, at medlemsstaterne skal meddele Kommissionen en liste over alle de eksisterende specifikationer og typegodkendelsesprocedurer for terminaler, har et andet formål og et andet anvendelsesområde.

Formålet med denne informationsprocedure er at gøre det muligt for Kommissionen inden for et begrænset tidsrum at udarbejde en fortegnelse over alle eksisterende specifikationer og typegodkendelsesprocedurer — også selv om de allerede er blevet meddelt Kommissionen på udkaststadiet i overensstemmelse med direktiv 83/189 — uden at foretage en detaljeret gennemgang af udkast til tekniske forskrifter, sådan som det sker inden for rammerne af meddelelsesproceduren i direktiv 83/189.

Desuden skal proceduren gøre det muligt for Kommissionen at gøre sig bekendt med specifikationer, som ikke har skullet meddeles i henhold til direktiv 83/189, enten fordi de er blevet vedtaget, før direktivet trådte i kraft, eller fordi de har vedrørt apparater, der er blevet markedsført inden for rammerne af et handelsmonopol.

Det skal understreges, at den meddelelse, der skal gives i henhold til artikel 5, stk. 1, i direktiv 88/301, kun skal være en liste over specifikationer, mens den, der er omhandlet i artikel 8, stk. 1, i direktiv 83/189, skal indeholde hele udkastet til teknisk forskrift; dette er nødvendigt for at vurdere, om udkastet indebærer farer for handelshindringer.

Da anvendelsesområderne for de to forpligtelser er forskellige, og da de ikke har samme formål og indhold, kan det ikke anses for at have virkning for en manglende overholdelse af forpligtelsen i direktiv 83/189, at forpligtelsen i direktiv 88/301 er blevet efterlevet.

Kommissionen kan over for Domstolen oplyse, at den pr. telex af 4. februar 1991 henledte de franske myndigheders opmærksomhed på, at en række tekniske specifikationer, der i øvrigt indgik i den liste over specifikationer, som de havde fremsendt i henhold til direktiv 88/301, ikke var blevet meddelt på udkaststadiet i overensstemmelse med direktiv 83/189.«

b) Domstolens andet spørgsmål lød således: »Den franske regering har i sine skriftlige bemærkninger nævnt, at adskillelsen af driftsfunktionen og reguleringsfunktionen i Frankrig blev gennemført i to etaper, nemlig ved dekret nr. 89-327 af 19. maj 1989, hvorved Reguleringsdirektoratet blev oprettet som et organ, der var uafhængigt i forhold til den offentlige driftsvirksomhed France-Télécom, og ved lov nr. 90-568 af 2. juli 1990, hvorved sidstnævnte virksomhed fik status som en selvstændig juridisk person med virkning fra den 1. januar 1991. Mener Kommissionen, at der, dengang de begivenheder, som hovedsagen drejer sig om, fandt sted,

dvs. dels i perioden fra maj til oktober 1989, dels i april 1990, i Frankrig var et 'uafhængigt organ', som omhandlet i artikel 6 i Kommissionens direktiv 88/301?«

Kommissionen har givet følgende svar herpå:

»Det fremgår af den franske regerings bemærkninger, at lov nr. 90-568 af 2. juli 1990 gjorde France-Télécom til en selvstændig juridisk person fra den 1. januar 1991.

Før dette tidspunkt var France-Télécom følgelig et direktorat under Post- og Teleforvaltningen.

Kommissionen mener ikke, at to forskellige direktorater inden for den samme forvaltning, som er underlagt en fælles myndighed, kan betragtes som uafhængige af hinanden i den i artikel 6 i direktiv 88/301 omhandlede betydning.«

c) I sit tredje spørgsmål har Domstolen anmodet Kommissionen om nærmere at redegøre for, ud fra hvilke juridiske og tekniske betragtninger den er nået til den konklusion (jf. punkt 15 i Kommissionens skriftlige indlæg), at retten til at indføre terminaler, der fremstilles og markedsføres lovligt i en anden medlemsstat, kun bør gælde for apparater, der ikke er bestemt til at blive tilsluttet det offentlige net.

Kommissionen har svaret, at den

»... ikke hævder, at forbuddet mod at *indføre* produkter, der fremstilles og markedsføres lovligt i en anden medlemsstat, er berettiget for så vidt angår apparater, der er bestemt til at blive tilsluttet det offentlige net.

Tværtimod strider et sådant forbud imod EØF-traktatens artikel 30.

Hvad Kommissionen mener, er, at det er pligten til at lade sådanne apparater typegodkende, før de *markedsføres*, der er berettiget på grund af de tvingende krav, som er omhandlet i EØF-traktatens artikel 30, og som i direktiv 86/361 og 88/301 benævnes væsentlige krav.

Disse krav har til formål at beskytte det offentlige net og dets brugere samt nettets effektivitet og dermed forhindre, at apparater, der ikke opfylder de krav, der nødvendigvis må stilles for at sikre denne beskyttelse og effektivitet, tilsluttes nettet.

Derimod er der ingen fare for forstyrrelse af det offentlige net, når apparatet er bestemt til at blive tilsluttet et privat net eller til at blive eksporteret eller reeksporteret; i så fald er det henset til EØF-traktatens artikel 30 ikke berettiget at kræve, at sådanne apparater skal være typegodkendt, før de markedsføres, og den i artikel 3 i direktiv 88/301 nævnte mulighed for at nægte tilslutning og ibrugtagning af terminaler finder ikke anvendelse.«

M. Zuleeg
Refererende dommer